

Stockholms
stad

Beslut för Kyrkhamn- Riddersviks naturreservat

Maj 2026

Beslut för Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat

Dnr: 2013-06332

Utgivningsdatum: Maj 2026

Utgivare: Stockholms stad

Kontaktperson: Gundula Kolb

Omslagsfoto: Gundula Kolb

Innehåll

Administrativa data	4
Beslut	5
Naturreservatets syfte	5
Skötsel och förvaltning	15
Upplysningar	15
Skälen för kommunens beslut	18
Riksintressen	23
Ärendets beredning	23
Motivering av beslut	24
Hur man överklagar	29
Bilagor	29

Administrativa data

Naturreservatets namn:	Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat
Kommun, registerområde:	Stockholm
Stadsdelsområde:	Hässelby-Vällingby
Län:	Stockholm
Naturvårdsregister-ID:	
Lägesbeskrivning:	Cirka 20 km nordväst om centrala Stockholm
Areal:	Cirka 137,9 hektar varav cirka 22,4 hektar utgörs av Mälarens vatten
Fastigheter:	Hässelby Villastad 28:1 (del av) Hässelby Villastad 36:1 (del av)
Markägare:	Stockholms stad
Reservatsförvaltare:	Stockholms stad

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige i Stockholms stad den 25 maj 2026 att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat.

Beslutet träder i kraft tre veckor efter den dag då beslutet kungörs på stadens digitala anslagstavla samt i ortstidning.

Naturreservatets syfte

Syftet med Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att långsiktigt skydda ett större sammanhängande naturområde.

Området utgör ett kärnområde i stadens blågröna infrastruktur samt en värdekärna i den regionala grönstrukturen.

Områdets variationsrika natur- och kulturlandskap med dess mosaik av värdefulla biotoper som utgör livsmiljö för många olika skyddsvärda arter ska bevaras, vårdas och vid behov restaureras.

Vidare syftar reservatet till att skydda och vårda kulturmiljön samt att stärka läsbarheten av kulturhistoriska spår i landskapet.

Syftet är även att bevara, och inom ramen för biologisk mångfald utveckla och tillgängliggöra ett tätortsnära naturområde av stor betydelse för allmänhetens friluftsliv, natur- och kulturupplevelser, folkhälsa och rekreation. Områdets mångfald av upplevelsevärden och besökarnas möjlighet till friluftaktiviteter, motion och lek ska stärkas på ett hållbart sätt utan att äventyra naturvärdena.

Syftet ska tryggas genom att

- området skyddas från verksamheter och åtgärder som kan skada områdets naturvärden, kulturvärden eller ekologiska funktion
- bevara och utveckla landskapets variationsrika naturmiljöer med ändamålsenlig skötsel
- bevara områdets topografi
- gynna arter som är knutna till tall- och barrblandskog, ädellövmiljöer, bryn- och buskmiljöer, ängs- och gräsmarker samt strand- och vattenmiljöer

- områdets ekologiska funktion och naturvärden utvecklas med åtgärder som anläggande av nya dammar och ängsmiljöer, tillskapande av mark- och sandblottor, tillskapande och tillförande av död ved, frihuggning av gamla träd och restaurering av brynmiljöer
- stärka tillgängligheten för alla besökare med tydliga entréer, vägvisare och markerande stigar. Möjlighet att anlägga toalett och pedagogisk naturlekplats ska undersökas. Promenadstråk och målpunkter ska hållas framkomliga och inbjudande. Området ska även innehålla enkla anläggningar för friluftslivet som sitt-, rast- och grillplatser
- med zoner och kanalisering säkerställa möjligheter till såväl rofylldhet som aktivitet och en mångfald av natur- och kulturopplevelser såsom variationsrik natur, skogskänsla, öppet kulturlandskap, kulturhistoriskt värdefulla byggnader, tystnad, vida vyer och vattenkontakt
- erbjuda möjligheter för återhämtning, motion, sociala möten, lek, naturpedagogik och undervisning
- bevara, vårda och restaurera kulturlandskapet med dess forn- och kulturlämningar samt Riddersviks engelska park
- förmedla information om reservatets olika värden på ett lättillgängligt och förståeligt sätt
- bevara obelysta områden mörka samt anpassa befintlig belysning för att minimera påverkan på reservatets ekologiska värden.
- minimera biltrafiken på Kyrkhmansvägen så långt som möjligt

Prioriterade bevarandevärden

- ett stort sammanhängande naturområde som hyser en mosaik av naturtyper som ger förutsättning för en stor artrikedom och biologisk mångfald
- ädellövmiljöer med gamla ädellövträd och tallmiljöer med gamla tallar som hyser en rik vedinsektsfauna
- naturstränder och relativt opåverkade grunda limniska vattenmiljöer
- den art- och individrika fladdermusfaunan
- områdets mångfald av upplevelsevärden såsom tystnad, skogskänsla, variationsrika natur- och kulturmiljöer, utsiktsplatser och vattenkontakt samt möjligheter till ett aktivt friluftsliv
- kulturlandskapet, som visar spår av mänsklig aktivitet från bronsålder fram till idag, såsom fornlämningar och växtlighet kopplade till den agrara markanvändningen och brukssamhälle

- Riddersviks engelska park med paviljongen, lindbersån och stjärnparkens geometriska gestaltungsprinciper.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

I naturreservatet är det förbjudet att

1. avverka eller skada träd, inklusive deras rötter, buskar eller övrig vegetation. Föreskriften gäller inte vid åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A19
2. avverka, skada, ta bort, flytta eller såga upp döda träd, såväl stående som liggande
3. genomföra skogliga åtgärder såsom markberedning, plantering, dikning och underröjning
4. kalka skogsmark, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller konstgödsel
5. plantera, så eller sätta ut för trakten främmande växt- och djurarter
6. störa djurlivet under fortplantningsperioden (1 mars – 31 juli)
7. gräva, spränga, borra, schakta, dika, fylla ut, tippa, muddra, hårdgöra, asfaltera eller utföra annan mekanisk bearbetning av mark eller sjöbotten som förändrar områdets topografi, infiltrations- eller avrinningsförhållanden. Föreskriften gäller inte vid åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift enligt A20
8. anlägga ny bilväg, cykelbana, parkering eller asfaltera befintlig grusväg samt ändra historiska vägdragningar. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A22 och A48
9. anordna alla typer av upplag, inklusive snöupplag
10. uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning. Föreskriften gäller inte byggnad eller anläggning som beviljats tillstånd enligt föreskrift A24, A28-A34, A38-A40 och A43-A45

11. anlägga ny belysning eller byta belysning till ett för fladdermöss mer störande ljus eller belysningstid i enlighet med Stockholms stads strategi för utomhusbelysning
12. anlägga campingplats eller uppställningsplats för båtar, husvagnar, husbilar eller andra fordon och maskiner
13. anlägga ny badplats eller nya bryggor. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A34 och A49
14. dra fram ledning i mark, berg, vatten eller luft. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A35-A39
15. riva byggnader. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A40, A43, A44, A46 och A47
16. uppföra stängsel, plank eller planera häck högre än 1,20 meter kring tomtgräns som påverkar upplevelsen av kulturhistoriska värden och samband. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrift A26
17. anlägga dagvattenanläggningar som kan ha påtagligt negativ påverkan på djurlivet
18. utföra åtgärder för andra ändamål än restaurering och underhåll som ändrar den ursprungliga gestaltningen i Riddersviks engelska park

Utan tillstånd från Stockholms stad är det förbjudet att

19. avverka eller skada träd yngre än 80 år, samt skada buskar och övrig vegetation i samband med åtgärder som avses i A21-A49. Tillstånd enligt denna föreskrift får endast ges om tillstånd ges till den huvudsakliga åtgärden
20. gräva, borra, schakta, dika, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning (ej spränga) i samband med åtgärder som avses i A21-A49. Tillstånd enligt denna föreskrift får endast ges om tillstånd ges till den huvudsakliga åtgärden
21. bredda befintlig stig eller gångbana eller anlägga ny stig eller gångbana
22. bredda befintlig gång- och cykelväg mellan Kyrkhamnsvägen och Skogbergskroken och möjliggöra för biltrafik längs samma sträcka
23. förbättra tillfartsvägen till Sågstugan (Sågstugevägen)
24. anlägga året-runt-öppna toaletter
25. genomföra marksaneringar samt återställa mark och vegetation. Hänsyn ska tas till skyddsvärda träd och områdets övriga kultur- och naturvärden
26. uppföra stängsel eller andra hägnader
27. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning
28. uppföra rastplats, spänger, grillplats eller vindskydd

29. uppföra anläggning för rekreation och friluftsliv, exempelvis hundrastgård, frisbeegolf eller naturlek inom område FO1
30. uppföra anläggning för naturpedagogik och naturlek inom område FO2, FO3 och FO4
31. bygga om befintlig eller anlägga ny anläggning för hantering av dagvatten och/eller skyfall i område FO5
32. anlägga ny parkering i FO6
33. anlägga ny groddamm
34. anlägga en ny badplats och uppföra tillhörande bryggor i FO7 samt ny sommarparkering i FO8. Tillstånd får endast ges om den befintliga badplatsen Lövstabadet som ligger i direkt anslutning till reservatet avvecklas på grund av ett nytt värmekraftverk i Lövsta. Ny badplats och tillhörande bryggor ska uppföras med största möjliga hänsyn till platsen natur- och kulturvärden och ekologiska funktioner.
35. dra fram nya ledningar i befintlig bilväg, grusväg eller ledningsgata
36. anlägga två nya 130 kV ledningar samt en ny 130 kV station i området. Tillstånd får endast ges om en ny energi- eller värmeanläggning i Lövsta uppförs.
37. anlägga en ny sjökabel genom Lövstafjärden som skarvas mot landkabeln i Kyrkhamn
38. anlägga nya vattenledningar på land och i vatten för att försörja befintliga byggnader med dricksvatten samt anlägga tillhörande vattenreningsanläggning och pumpstation
39. anlägga enskilda avlopp med tillhörande avloppsledningar inom FO9-FO13
40. riva, bygga om eller uppföra pumphus inom FO14
41. riva anläggningar såsom jordkällare, murar och trappor
42. bygga om eller till, eller ändra funktion, användningssätt eller utseende på befintlig byggnad eller anläggning eller vidta åtgärder som påverkar byggnadens eller anläggningens kulturhistoriska värden.
43. riva befintlig förrådsbyggnad och uppföra en ny komplementbyggnad underordnad Stenvillan på samma plats med en byggnadsarea om 70 kvm mednockhöjd om 4 meter inom FO11
44. riva befintlig förråds- och dassbyggnad och uppföra ny, komplementbyggnad, underordnad Kasernen och Marketenteriet på samma plats med en byggnadsarea 50 kvm mednockhöjd om 4 meter inom FO15.
45. uppföra ny komplementbyggnad, underordnad Inspektorsbostaden, med byggnadsarea 60 kvm mednockhöjd 4 meter inom FO15

46. riva eller flytta Sågstugan och tillhörande förrådsbyggnad (FO17)
47. riva Sommarstugan (FO18) och komplementbyggnad i Riddersvik (FO19)
48. anlägga eller utöka grusade ytor för att till exempel tillskapa parkeringsplatser i enlighet med gällande parkeringstal inom FO9, FO10, FO11, FO15 och FO16
49. anlägga brygga i Riddersviks engelska park inom FO20. Bryggan ska uppföras med största möjliga hänsyn till platsen natur- och kulturvärden och ekologiska funktioner.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga informationsskyltar
2. natur- och kulturmiljövårdande skötselåtgärder i form av gräsklippning, slåtter, bete, frihuggning av enskilda träd, luckhuggning och naturvårdande gallring, röjning av sly, buskar och unga träd samt störning av vegetationen i syfte att skapa markblottor. Fällda träd, grenar och kvistar som uppstår vid skötselåtgärder lämnas inom reservatsområdet så länge det inte skadar de natur- och kulturhistoriska värden som reservatet är till för att skydda
3. plantering av inhemska träd och buskar, fruktträd och bärbuskar, anläggning av ängsytor samt vallodling
4. veteranisering av unga och medelålders träd, tillskapande och tillförande av död ved samt bo- och övervintringsmiljöer för djurlivet
5. bekämpning av invasiva främmande arter och arter klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige
6. fällning eller kapning av träd som utgör risk för skada på människor eller egendom; åtgärdade träd lämnas inom naturreservatet
7. flytt av träd som fallit över väg, stig, parkering eller anläggning
8. flytt av vindfällan inom reservatet, i de fall de kan orsaka ett hot mot områdets naturvärden eller försvåra skötseln
9. skötsel och underhåll av befintliga vägar inklusive tillhörande vägdiken, elljusspår, gångbanor och stigar samt befintliga byggnader och anläggningar såsom grill-, rast- och sittplatser, bryggor, parkering, utegym samt naturlekplatser

10. åtgärder i syfte att begränsa och förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets bevarandevärden påtagligt hotas
11. betesstängsling
12. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
13. byte av befintliga belysningssystem för minskad påverkan på fladdermöss
14. undersökningar av växt- och djurlivet samt övriga förhållanden avseende naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv i reservatet
15. uppsättning och underhåll av sittplatser och soptunnor
16. anläggning av anordningar för rekreation och friluftslivet så som rast- och grillplatser, vindskydd, mindre förråd, toaletter, markerade stigar, hundrastgård, naturlekplats, badplats och tillhörande bryggor och parkering samt skötsel av dessa
17. anläggning av groddamm och skötsel av denna.

Observera att åtgärder enligt B16 och B17 är tillståndspliktiga enligt föreskrift A21 A24, A28-30 samt A32-34.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet

Föreskrifter under punkt C gäller såväl allmänheten som markägare och innehavare av särskild rätt.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

I naturreservatet är det förbjudet att

1. fälla eller skada levande eller döda träd och buskar, att skada vegetation i övrigt genom att till exempel gräva upp växter, ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar
2. samla in död ved i form av stammar, stamdelar och grenar från marken annat än vid bygge av kojor i leksyfte inom reservatet
3. förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att gräva, hacka, borra, spränga, rista, måla eller liknande
4. göra upp eld annat än på anvisad plats
5. störa eller skada djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd, skada bon eller störa ungar
6. medföra hund som inte är kopplad. Föreskriften gäller inte anvisade hundrastplatser

7. sätta upp skylt, affisch eller dylikt utanför anvisad plats på stadens anslagstavlor
8. sätta upp snitslar, orienteringsskärmar eller tipsfrågor i områden känsliga för markslitage såsom hällmarker, våtmarker och ängsmarker före slåtter. I övriga områden tas snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor ned efter avslutat arrangemang
9. lokalisera start- och målplatser för tävlingar, event eller liknande verksamheter till naturmark utanför FO1
10. använda musikanläggning eller annan ljudalstrande anordning på för djurliv och/eller människor störande sätt
11. markera led eller stig genom att exempelvis måla eller spraya på träd eller annat naturföremål
12. tälta, sätta upp vindskydd eller liknande anordning förutom på anvisad plats och då högst en natt
13. ankra i vattenområden grundare än 3 meter och nära fartygslämningar
14. starta och landa med luftfarkost såsom drönare
15. rida utanför vägar och anvisade ridstigar

Utan Stockholms stads tillstånd är det förbjudet att:

16. anordna tävlingar, marknader, event eller liknande verksamheter med fler än 100 deltagare under perioden 1 mars – 31 juli
17. anordna tävlingar, marknader, event eller liknande verksamheter med fler än 300 deltagare under perioden 1 augusti – sista februari.
18. Sätta upp bikupor

D. Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte gälla följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som anges i föreskrifterna B1 – B15
2. väghållaren får underhålla befintlig väg och dess vägområde samt anlägga mindre snö- eller grusupplag på befintliga parkeringsplatser, trots vad som anges i A9
3. fastighetsägare och arrendatorer får utföra de åtgärder som är nödvändiga i samband med skötsel, underhåll och reparation i syfte att bibehålla eller återställa en byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde. Inom reservatet ligger delar av en jaktstig med fasta skjutstationer (FO21) och delar av en golfbana (FO22) som räknas som anläggningar.
4. innehavaren av ledning, avloppsanläggning, dagvatten- och skyfallsanläggning får utföra normalt underhåll och reparation av dessa samt övriga åtgärder som följer av befintliga

ledningsrätter och avtal. Inför större åtgärder ska ansvarig tillsynsmyndighet och reservatsförvaltaren informeras senast åtta veckor innan åtgärden utförs. Även vid akuta åtgärder vid driftstörningar ska tillsynsmyndighet och reservatsförvaltaren informeras snarast möjligt efter åtgärden.

5. Personal inom polisen, sjukvården, försvarsmakten, och räddningstjänsten får vid insatser använda lös hund, trots vad som anges i C6
6. tillsynsmyndigheten, viltvården, reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får starta och landa med drönare, trots vad som anges i C14
7. inom koloniområdena (FO23 och FO24) är det tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd) trots vad som anges i A1 samt C1, att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel trots vad som anges i A4, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, trots vad som anges i A5, att gräva för trädgårdsändamål, trots vad som anges i A7 samt C3, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, trots vad som anges i A9, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning trots vad som anges i A11, att sätta upp viltstängsel med 2,0 m höjd runt odlingslotterna samt på stuglott runt odlingsbädd trots vad som anges i A16 och A26 samt att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning trots vad som anges i A27. Vidare gäller inte C2, C4 och C6 inom koloniområdena
8. inom koloniområdet Hässelby (FO23) är det tillåtet att bebygga varje enskild lott med sammanlagt 39 kvm, varav 26 kvm stuga, 8 kvm veranda och 5 kvm bod trots vad som anges i A10. Därutöver får ett trädäck om maximalt 15 kvm anläggas på lotten trots vad som anges i A10
9. inom koloniområden i Riddersvik (FO24) är det tillåtet att uppföra ett förråd om max 6 kvm och 3,0 meter nockhöjd
10. i Riddersvik i område FO25 är det tillåtet att genomföra marksanering och i samband med det anlägga tillhörande tillfälliga arbetsvägar och tillfälliga upplag samt återställa mark, vegetation och anläggningar trots vad som anges i A1, A2, A5, A7, A8, A9, A10, A26 och A27. Hänsyn ska tas till skyddsvärda träd
11. inom FO26 är det tillåtet att lägga upp roddbåtar trots vad som anges i A9 och A12 i enlighet med gällande avtal
12. på odlingsytor som används för naturpedagogik (FO2, FO3, FO4) är det tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor trots vad som anges i A1 samt C1, att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel trots vad som anges i A4, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, trots vad som anges i A5, att gräva för

- trädgårdsändamål, trots vad som anges i A7 samt C3 samt att anlägga kompost för trädgårdsavfall, trots vad som anges i A9
13. inom FO3, FO4, FO9, FO10, FO11, FO12, FO15, FO16 och FO17 är det tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd) trots vad som anges i A1 samt C1, att ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel trots vad som anges i A4, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, trots vad som anges i A5, att gräva för trädgårdsändamål, trots vad som anges i A7 samt C3, att underhålla och förbättra grusade ytor trots vad som anges i A7, att anlägga kompost för trädgårdsavfall trots vad som anges i A9, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning trots vad som anges i A11 samt att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning trots vad som anges i A27. Inom FO3 är det tillåtet att hantera stallgödsel trots vad som anges i A9. Vidare gäller inte gäller inte C2. På tomtplatser som nyttjas som trädgårdar runt bostadshus gäller inte C4 och C6
 14. inom Riddersviks engelska park är det tillåtet att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, trots vad som anges i A5
 15. inom område (FO17) intill Sågstugan är det tillåtet att riva och vid behov återuppföra befintliga komplementbyggnader som är mindre än 16 kvm trots vad som anges i A10 och A15. Återbyggnad ske på samma plats och med samma storlek
 16. på skjutbanan får verksamheten i enlighet med gällande tillstånd och arrendeavtal bedrivas trots vad som anges i A6
 17. på golfbanan (FO22) krävs inget tillstånd för tävlingar, event eller liknande verksamheter oavsett antal deltagare trots vad som anges i C16 och C17
 18. för Kyrkhamnsdagen krävs inget tillstånd trots vad som anges i C16 och C17. Dialog ska dock föras minst fyra veckor innan med tillsynsmyndighet och reservatsförvaltaren
 19. inom område FO2 och FO27 är det tillåtet att sätta upp 1-10 bikupor i enlighet med gällande avtal trots vad som anges i C19.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna under A, B och D träder i kraft tre veckor efter den dag då naturreservatsbeslutet publicerats på kommunens digitala anslagstavla samt i ortstidning. Enligt bestämmelserna i 7 kap. 30 § miljöbalken andra stycket gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Stockholms stad bifogad skötselplan (bilaga 4) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning. Stockholms stad är förvaltare för naturreservatet i enlighet med 2 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Exploateringsnämnden står för investering för inrättande av naturreservatet. Ansvarsfördelningen för framtida skötsel och drift inom staden följer gällande reglementen. Enligt nuvarande reglemente ansvarar Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd för skötsel och underhåll, miljö- och hälsoskyddsnämnden för tillsyn och stadsbyggnadsnämnden för dispens- och tillståndsprövningar. Fastighetsnämnden ansvarar för skötsel och underhåll av stadens byggnader med tillhörande tomtplatser inom reservatet. Trafiknämnden ansvarar för skötsel och underhåll av bilvägar och parkeringsplatser för allmänheten.

Ansvar för skötsel inom markarrenden och brukaravtal regleras inom respektive avtal.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för fornlämningar och byggnadsminnen.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för natur- och kulturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

Strandskydd

Enligt miljöbalken (7 kap. 13 §) syftar strandskyddet till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Inom Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat gäller strandskyddet ca 100 meter från strandlinjen både upp på land och ut i vattnet och inkluderar även undervattensmiljön. I skötselplanen i figur 2 finns en karta över gällande strandskyddsområde inom reservatet.

Enligt miljöbalken (7 kap. 15 §) är det inom strandskyddsområde bland annat förbjudet att uppföra nya byggnad, ändra byggnader eller byggnaders användning eller utföra andra anläggningar eller

anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten och att vidta åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Exempel på anläggningar som kan vara förbjudna är bryggor, pirar, staket och parkeringsplatser. Åtgärder som kan innebära en väsentlig förändring av livsvillkoren kan vara att fälla träd, muddra eller lägga upp massor.

Det går att ansöka om dispens från förbuden hos Stockholms stad. För att få dispens krävs särskilda skäl och att dispensen är förenlig med strandskyddets syften.

Allemansrätt

Allemansrätten ger tillgång till naturen under ansvar.

Allemansrätten är grundlagsskyddad genom 2 kap. 15 § regeringsformen. Av 7 kap. 1 § miljöbalken framgår det att var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den. I ett naturreservat kan allemansrätten begränsas av reservatsföreskrifterna.

Allemansrätten innebär att alla kan vistas på annans mark för att komma ut i naturen, men det är inte tillåtet att störa eller förstöra. Hemfriden ska respekteras liksom markägarens ekonomiska intressen. Hänsyn ska också tas till naturvärden och andra människor som ägnar sig åt friluftsliv.

Förbudet att skräpa ned

Enligt 15 kap. 26 § miljöbalken är det förbjudet att skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till. Skräp riskerar att skada både människor och djur. Allt avfall ska hanteras enligt gällande regelverk i avfallsförordningen (2020:614).

Terrängkörningslagen (1975:1313)

Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet att köra motordrivna fordon på barmark i terrängen. All mark utanför väg, t.ex. park, åker, äng, skog och stränder, räknas som terräng. Också stigar är terräng i lagens mening. Generella undantag från förbudet finns i terrängkörningsförordningen (1978:594), bland annat för statlig och kommunal tjänsteman vid skötsel- och anläggningsarbete, om åtgärden ej kan utföras på annat lämpligt sätt, samt för räddningstjänst, läkare och brandkår. Länsstyrelsen kan efter ansökan medge enskilda undantag om särskilda skäl föreligger.

Lokala trafikföreskrifter för Stockholm

Stockholms stads lokala trafikföreskrifter innebär bland annat följande:

I terräng är all fordonstrafik förbjuden om inte annat anges genom trafikföreskrift eller vägmärke. Som fordon betraktas även cyklar.

Inom reservatet gäller förbudet inte cykel på de sträckor som anges i kartorna i Stockholms stads allmänna lokala trafikföreskrifter.

Fordon får om så erfordras framföras på parkväg i samband med underhållsarbete, väghållningsarbete eller liknande.

Lokala ordningsföreskrifter om hundar och camping

I lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad reglerar kommunen vad som gäller för att upprätthålla ordningen på offentlig plats. Det som är aktuellt för området är följande:

- Hundar ska hållas kopplade på offentlig plats, med undan-tag av de områden där kommunen anordnat hundrastområde- eller hundrastgård.
- Tikar skall under löptid hållas kopplade när de vistas utanför inhägnade områden.
- Camping får inte ske på offentlig plats.

Lag om tillsyn över hundar och katter

Enligt 16 § Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt under tiden den 1 mars-20 augusti. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt. Det gäller även i hundrastområden.

Kulturmiljölagen

Enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) är alla fornlämningar skyddade, vilket bl.a. innebär att det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Om en fornlämning påträffas vid eventuella byggnationer eller andra arbeten inom reservatet så ska arbetet i enlighet med 2 kap. 10 § i kulturmiljölagen omedelbart avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

Övrig kulturhistorisk lämning har inte samma lagskydd som en fornlämning men ingår i det som sägs inledningsvis i kulturmiljölagen ”Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl

enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Förordningen om användning av vattenskoter

Vattenskotrar får enligt förordningen (1993:1053) om användning av vattenskotrar användas endast i allmän farled och i sådana vattenområden där länsstyrelsen beslutat om undantag från det generella förbudet

Fridlysningsbestämmelserna

Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Fridlysningsbestämmelser för växter och djur finns även i 8 kap. miljöbalken och i artskyddsförordningen (2007:845).

Förbudet mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar

Enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2012:13) är det förbjudet att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar i vattnet. Det gäller exempelvis i hela Mälaren.

Eldningsförbud

Länsstyrelsen har rätt att besluta om eldningsförbud utifrån lagen om skydd mot olyckor när det råder stor risk för brand i skog och mark. Under perioder av generellt eldningsförbud är grillning tillåten vid anordnade grillplatser i naturreservatet. Vid skärpt eldningsförbud gäller förbudet även vid anordnade grillplatser i naturreservatet.

Skälen för kommunens beslut

Beskrivning av området

Naturmiljö

Kyrkhamn -Riddersviks naturreservat ingår i en av Stockholmsregionens gröna kilar, Görvälnkilen, som sträcker sig längs Mälarstranden och vidare genom stora delar av Järfälla och Upplands-Bro kommuner. Cirka 70 procent av naturreservatets landareal ingår i en regional värdekärna. Området utgör även ett kärnområde inom stadens nätverk av ekologiskt särskilt

betydelsefulla områden (ESBO) som en del av stadens sammanhängande blågröna infrastruktur.

Reservatet utgörs av en mosaik av skog och trädklädda biotoper (cirka 54 %), vatten och stränder (cirka 19%), gräs-, ängs- och buskmarker (cirka 18 %) (främst på tidigare brukad åkermark som delvis används som golfbana), park, kolonilotter och trädgårdar (cirka 8 %), småvatten och en bäckravin.

Områdets ekologiska värden är höga då området är del av ett stort sammanhängande naturområde och området hyser en stor variation av biotyper. Mer än en tredjedel av reservatet hyser höga naturvärden.

Här finns en mosaik av värdefulla tall- och ädellövsmiljöer med lång kontinuitet och 200 år gamla träd men även triviallövskogar. Trädmiljöerna med gamla träd har en rik fauna av insekter knutna till död ved. I Riddersviks engelska park finns värdefulla bestånd av gamla tallar, ädellövträd och lärkar.

Den nordvästra delen av Kyrkhamn utgörs av sammanhängande skog som sträcker sig in i Järfälla kommun. Många av områdets skogar och trädklädda biotoper har en historik med skogsbyte. Majoriteten av skogsområdena är endast påverkade av småskalig plockhuggning, bara några mindre områden är påverkade av tidigare skogsbruk. Det finns också öppna hållmarkstorrängar, slåtterängar och betesmarker med bryn- och buskmiljöer där rester av en hävdgynnad kärlväxtflora och flera olika pollinatörer har noterats. Områdets två koloniområden och trädgårdar samt anlagda småvatten på golfbanan bidrar till områdets variationsrikedom.

I väst omfattar reservatet Mälarens strandzon på land och i vatten. Här finns relativt opåverkade stränder med såväl grunda som djupa vattenområden. Särskilt värdefullt bedöms vara områdets grunda vattenområden där bland annat hornsärv, hårsärv, borstnate, spådnate, trådnate, ålnate och skörsträfs förekommer. Stränderna utgörs av block- och klippstränder, strandskogar samt grus- och sandstränder. Bottensubstratet i vikarna utgörs till stor del av sand, men framförallt i den södra viken finns även mycket sten och block.

Med en stor variation av naturtyper finns förutsättningar för en stor artrikedom. I området förekommer skyddsvärda arter inom flertalet artgrupper så som fladdermöss, fåglar, groddjur, insekter och kärlväxter.

Åtta olika fladdermusarter har observerats. Av dessa bedöms sex arter ha en lokal population som använder reservatet under reproduktionsperioden: dammfladdermus (NT, nära hotad),

dvärgpipistrell, mustasch-/taigafladdermus, nordfladdermus (NT), större brunfladdermus och vattenfladdermus.

Bland rapporterade fågelarter finns ett flertal rödlistade arter: duvhök (NT), entita (NT), grönfink (EN, starkt hotad), grönsångare (NT), gulsparv (NT), kråka (NT), mindre hackspett (NT), spillkråka (NT), stare (VU, såbar), svartvit flugsnappare (NT), talltita (NT) och ärtsångare (NT). Bland groddjur finns mindre vattensalamander och vanlig padda.

Ett stort antal vedlevande insekter och ett flertal pollinatörer har observerats i området, varav 29 är rödlistade. Ett 20 tal utgörs av vedlevande arter såsom barkbaggen *Colydium filiforme* (EN), brokig barksvartbagge *Corticellus fasciatus* (VU), skeppsvarvsflugan *Lymexylon navale* (NT), hålträdsklokrypare *Anthrenochernes stellae* (NT), hålskenknäppare *Eucnemis capucinus* (NT), lindvedvivel *Phloeophagus turbatus* (NT), gulbent kamklobagge *Allecula morio* (NT), fyrtandad ekvedborre *Xyleborus monographus* (NT), silvertecknad vedstiletfluga *Pandivirilia melaleuca* (VU), gul gaddbagge *Mordellistena neuwaldeggiana* (NT) samt matt blombagge *Ischnomera cinerascens* (NT), grön aspvedbock *Saperda perforata* (NT) och reliktbock *Nothorhina muricata* (NT) samt flera naturvårdsarter som aspvedgnagare, myskbock, mindre mörghorn och åttafläckig praktbagge. Den framträdande förekomsten av reliktbock i Riddersvik är särskilt intressant eftersom arten utgör värdjur åt en sällsynt parasitstekel, *Xorides depressus* (NT) som också har observerats i området. Bland pollinatörer finns flera arter av vildbin som svartpälsbi *Anthophora retusa* (NT), blålockshumla *Bombus soroeensis* och gräshumla *Bombus rudarius* samt tre arter av bastardsvämare (samtliga NT), mindre blåvinge (*Cupido minimus*) (NT) och violettekantade guldvinge (*Lycaena hippothoe*) (NT).

I de flesta skötselområden finns en stor potential att utveckla naturvärden över tid med de åtgärder som beskrivs i skötselplanen. Exempel på åtgärder är frihuggning av hagmarksträd, grova ekar och andra träd som tidigare haft mer ljusöppna förhållanden, luckhuggning och naturvårdsgallring i homogena täta skogsbestånd samt anläggandet av en ny damm.

Sammantaget är Kyrkhamn–Riddersvik ett mycket artrikt område med stor betydelse för biologisk mångfald.

Kulturmiljö

Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat har kulturmiljöer med höga kulturhistoriska värden. Det välbevarade kulturlandskapet speglar

tydligt områdets markanvändning och bebyggelseutveckling från förhistorisk tid fram till 1900-talets första hälft.

Här finns fornlämningar i form av gravar och boplatser från bronsåldern. Lämningarnas olika lägen visar hur man har följt landhöjningen genom att ny bördig mark tagits i anspråk när strandlinjen flyttat. Närheten till Mälarens farleder var en viktig förutsättning för etableringen av boplatser och kom att ha betydelse för området långt in i historisk tid.

Kulturlandskapet är präglad av uppdelning mellan kuperad utmark och flack odlingsmark, där åkrarna ramas in av gamla träd och historiska vägdragningar. Bebyggelsestrukturen är traditionell med torpen placerade på utmark eller i skogsbyn medan Riddersviks gård har ett strandnära läge.

Riddersviks gård utgör en intakt herrgårdsmiljö från tiden runt sekelskiftet 1800. Gårdsmiljön ligger delvis i reservatet. Den består av ett cirka 35 hektar stort område varav cirka 15,8 hektar omfattar en engelsk park.

Den engelska parken är utformad efter rådande parkideal under sent 1700-tal och tidigt 1800-tal. Parken bedöms ha höga kulturhistoriska värden genom sin grundstruktur som tar vara på terrängens topografi, kvarvarande växtlighet och vyer över Mälarens vatten. Värdefulla detaljer i parken är vindlande gångar, paviljongen och lindbersån, som är tidstypiska inslag, liksom stjärnparkens geometriska gestaltungsprinciper som härrör från barockens ideal och som vittnar om att båda parkstilarna samexisterade vid denna tid.

Jordbruksmarkens långa hävd sträcker sig fram till 1880-talet då staden övertog marken och nya verksamheter introducerades i området. Då etablerades ett stenbrott i Kyrkhamn och en avfallsstation i Lövtsa. Det medförde att området antog karaktären av ett brukssamhälle. De byggnader som finns kvar idag berättar om hur platsen utvecklades till brukssamhälle sedan fortsatte att moderniseras. Här finns en kontorsbyggnad, bostäder för de anställda och byggnader för kommersiell och social service. Till berättelsen om brukssamhället hör byggnadernas tidstypiska arkitektur, vägdragningar från tillkomsttiden, tidstypiska trädgårdsanläggningar med fruktträd, bersåer, grusade gångar, naturstensmurar, stentrappor, jordkällare och uthus.

Sammantaget ger kulturlandskapets bärande komponenter förståelse och kunskap om hur natur- och bebyggelsemiljön hänger samman. Varje enskild del är betydande för helheten. De bidrar till upplevelsen av kulturlandskapets utveckling och långa kontinuitet.

Reservatets kulturmiljö kan stärkas genom skötselåtgärder enligt skötselplanen och skyltning om områdets historia. Bevarandet av kulturmiljön förutsätter att byggnaderna kan användas ändamålsenligt, vilket för flera av Kyrkhamns kulturhistoriskt värdefulla byggnader kräver nya lösningar för vatten och avlopp. En fungerande VA-lösning är även nödvändig för ett året-runt öppet kafé. Anläggning av enskilda avlopp och framdragning av dricksvatten måste ske med stor hänsyn till områdets övriga värden.

Rekreation

Kyrkhamn–Riddersvik är ett populärt rekreationsområde och reservatet är välbesökt året runt. Mycket av det rekreativa värdet kommer av områdets storlek och variationsrikedom där möjlighet finns till olika aktiviteter men även upplevelsevärden som skogskänsla och tystnad. Här kan man vandra både i skog, öppet jordbrukslandskap, genom koloniområden och en engelsk park. Det finns, till utblickar över Mälaren samt flera möjliga platser för bad. Lövstabadet som enbart delvis ligger inom reservatet är ett av områdets mest populära bad men klipporna norr om badplatsen nyttjas också för bad. Mälaren erbjuder även möjlighet till en rad olika aktiviteter såsom paddling, fritidsfiske och skridskoåkning. Reservatet används även för orientering, både för träningar och tävlingar.

I Kyrkhamn finns ett stenbrott och ett flertal äldre byggnader som berättar om områdets historia och det tidigare brukssamhället. I en av byggnaderna, Kyrkhamnstorpet, finns en naturskola som bedriver naturpedagogisk verksamhet. På sommaren används två byggnader som trädgårdscafé. I öster ligger ett stort koloniområde. Här finns möjlighet att ströva runt bland trädgårdarna och att besöka Sinneas trädgård som ligger centralt i området.

Norr om Lövsta deponin finns en utegym samt elljusspår. Om snöläget tillåter dras ett skidspår på elljusspåret.

Söder om Lövsta-deponierna ligger Riddersviks gård och dess engelska park. Parken är idag ett populärt besöksmål med slingrande promenadstigar och en paviljong på tempeludden i parkens norra del. Här utgör kulturmiljön en stor del av områdets rekreativa värden men även kontakten med Mälaren är en kvalitet. Även här finns möjligheter att ta del av naturpedagogik på den 4H-gård som ligger i norra delen av Riddersvik. Invid denna finns en bäckravin som ger en annorlunda naturupplevelse.

Strax utanför reservatet i Riddersvik finns en mindre hästgård och reservatets vägar och stigar används för ridning.

Det finns goda möjligheter att förbättra tillgängligheten i området och att utveckla reservatets rekreativa värden med de åtgärder som beskrivs i skötselplanen. Exempelvis genom att skapa entréer och genom markering av stigar. Andra viktiga åtgärder är att anordna rast- och grillplatser, delvis för att stävja problem med att besökare eldar på klipphällarna. Områdets tillgänglighet och attraktivitet skulle även kunna förbättras genom året-runt-öppna toaletter och café.

Riksintressen

Stora delar av reservatet ligger inom riksintresse för de samlade natur- och kulturvärdena för Mälaren med öar och strandområden enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken.

Vattenområdet ingår även i riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § miljöbalken.

Ärendets beredning

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2012 att ge exploateringsnämnden i uppdrag att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden inrätta naturreservat i Kyrkhamn. I budget 2014 gavs uppdrag till exploateringsnämnden att leda arbetet och samarbeta med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden samt Hässelby-Vällningbys stadsdelsnämnd.

Ett samråd om förslag till naturreservat för Kyrkhamn hölls 2014. Arbetet pausades sedan i väntan på utredningen av ett nytt värmekraftverk i Lövsta, Lövstaverket. Kommunfullmäktige förnyade sitt uppdrag till berörda nämnder att fortsätta med arbetet med att inrätta naturreservat i Kyrkhamn under perioden 2016-2022.

I budget 2023 och 2024 ändrades uppdraget till att inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn och Riddersvik. Arbetet skulle beakta genomförande av bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur.

I kommunfullmäktiges budget 2025 gavs uppdraget att stadsbyggnadsnämnden tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden och berörd stadsdelsnämnd ska överlämna förslag på skötselplaner,

gränsdragning och övriga underlag som krävs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om att inrätta naturreservat i Kyrkhamn och Riddersvik år 2025. I fråga om gränsdragning, skulle behovet av en buffertzon tas i beaktande för att säkerställa att Lövstaverket kan etableras.

Under åren 2016-2025 har stadsbyggnadskontoret i samarbete med exploateringskontoret, miljöförvaltningen, Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, stadsmuseet och fastighetskontoret tagit fram nödvändiga underlag och utredningar samt arbetat fram ett förslag till reservatsgräns, ett förslag till beslut och skötselplan.

Den 16 oktober 2025 beslutade Stockholms stadsbyggnadsnämnd att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att samråda om förslag till Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat. Förslaget har samråtts under hösten 2025. Samråd har hållits med länsstyrelsen, skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning och berörda sakägare inom området, i enlighet med miljöbalken och tillhörande förordning om områdesskydd samt med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, fastighetsnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden och trafiknämnden i enlighet med beredningskravet i kommunallagen. Vidare har ett frivilligt samråd hållits med skönhetsrådet, berörda miljö- och intresseorganisationer samt närboende.

Motivering av beslut

Reservatsbeslutets förenlighet med mål, planer, program och befintliga verksamheter

Nationella miljökvalitetsmål

Reservatsbeslutet bidrar till det nationella miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö*, vilket innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en lokalt och globalt god miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Beslutet stödjer även det nationella miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*, vilket innebär att den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas och människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald. Vidare stödjer beslutet det nationella miljökvalitetsmålet *Levande skog*, vilket innebär att skogens och skogsmarkens värde för biologisk

produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Översiktsplan för Stockholm

Reservatsbeslutet är förenligt med Stockholms stads översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige den 19 februari 2018. I översiktsplanen framhävs vikten av närhet till parker och natur, ett sammanhängande parknät, målpunkter i varje stadsdel, förbättrade gröna kvaliteter och en livskraftig grön infrastruktur. Bland planeringsinriktningar lyfts en livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald som ska upprätthållas och stärkas.

Kyrkhamn och Riddersvik ligger i den nordvästra utkanten av Hässelby-Vällingby stadsdelsområde och angränsar i nord och nordost till ett större naturområde i Järfälla kommun. I syd och sydöst angränsar reservatet till Hässelby villastad. Enligt översiktsplanen finns vissa möjligheter till stadsutveckling i Hässelby villastad. Lövstadbadet och Ridderviks gård bedöms ha goda förutsättningar att utvecklas till attraktiva områden för rekreation och möten för hela västerort. Möjligheten att en ny kraftvärmeanläggning kan anläggas på det gamla deponiområdet i Lövsta beskrivs samt pågående planläggning kring Riddersviks gård. Kyrkhamn ska skyddas som naturreservat enligt översiktsplanen.

I den lokala stadsutvecklingskartan för Hässelby-Vällingby är Kyrkhamn-Riddersvik utpekad som naturmark och Kyrkhamn föreslås som naturreservat. Riddersvik är markerad som stadsutvecklingsområde – komplettering, vilket innebär att området kan kompletteras med bostäder, service, verksamheter, gator, parker, kultur och idrottsytor. Förstärkningar av de gröna kvaliteterna är en viktig del i stadsutvecklingen. Blomsterkungsvägen är utpekad som stadsgata med lokal karaktär.

Att skydda stora delar av Kyrkhamn och den engelska parken som är en del av Riddersviks gård bedöms ligga i linje med översiktsplanens intentioner.

Stockholms miljöprogram

Stockholms stads miljöprogram 2025-2030 anger stadens strategiska inriktning inom miljö- och klimatområdet och slår fast sju målområden för en hållbar stad. Bildandet av Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat är i linje med flera av dessa mål:

Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem – som anger att stadens växter och djur ska leva i livskraftiga populationer, att den biologiska mångfalden och den blågröna infrastrukturen ska stärkas, samt att mer natur ska skyddas.

Ett klimatanpassat Stockholm - då naturen i Kyrkhamn och Riddersvik tillhandahåller ekosystemtjänster som är avgörande för staden och dess invånare, såsom svalka, skydd mot erosion och översvämningar.

En rättvis och inkluderande omställning – då naturen erbjuder möjlighet till kostnadsfri rekreation och avkoppling.

Grönare Stockholm

Kommunfullmäktige har beslutat om Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden i ett dokument benämnt Grönare Stockholm. Bildandet av Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat bedöms ligga i linje med de tre övergripande riktlinjer som ges:

- Stockholmare ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden.
- Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald.
- Ett effektivt resursutnyttjande och samspel mellan förvaltning och utveckling.

Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad

Syftet med handlingsplanen är att ange inriktningen för arbetet med biologisk mångfald inom Stockholms stad. Handlingsplanen innehåller fem strategier som syftar till att konkretisera hur staden ska arbeta med etappmålen i miljöprogrammet om biologisk mångfald, samtidigt som målen för bostadsförsörjningen prioriteras med en hög genomförandetak. Inrättande av Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat ligger i linje med alla dessa fem strategier:

- Lyft fram prioriterade arter och naturkvaliteter.
- Uppmärksamma biologisk mångfald i stadens processer.
- Genomför ekologiska förstärkningsåtgärder.
- Utveckla kunskap och kommunikation.
- Utveckla verktyg som underlättar samverkan och genomförande.

Strategi för Stockholms utomhusbelysning

Stockholms stads strategi för utomhusbelysning innebär att ljuset ska anpassas efter användarnas behov och platsens förutsättningar. Strategin behandlar utomhusbelysning i förhållande till fem fokusområden:

- ljusföroreningar
- biologisk mångfald
- energi- och resurseffektivisering
- gestaltning och anpassning till stadsbild
- trygghet och säkerhet.

Enligt strategin ska Stockholms stad aktivt arbeta för att minska negativ påverkan från belysning i områden värdefulla för biologisk mångfald. Belysning ska undvikas i områden med höga naturvärden och viktiga ekologiska funktioner. Belysningen ska utvecklas för att minska negativ påverkan i övriga grönområden där det kan finnas behov av att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald. Vidare ska staden aktivt arbeta för att tillämpa belysningslösningar som bidrar till ökad trygghet och säkerhet. Naturreservatets föreskrifter bedöms ligga i linje med strategin.

Gällande områdesskydd

Området ingår i Östra Mälarens vattenskyddsområde enligt 7 kap. 21 § miljöbalken.

Hela strandområdet längs Mälaren omfattas av strandskydd 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet.

Strandskyddsbestämmelserna finns i 7 kap. 13 – 18 §§ miljöbalken.

Enligt 7 kap. 11§ miljöbalken och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har vissa biotoper ett generellt skydd i hela landet. Det är små biotoper som har minskat starkt, och är värdefulla för växt- och djurarter i ett ofta ensartat eller fragmenterat landskap. De flesta av dem finns i jordbrukslandskapet. Inom naturreservatet finns diken och igenväxande åkerholmar som kan omfattas av skyddet.

Gällande detaljplaner

Mindre områden i reservatets västra del omfattas av detaljplanen Pl 2004-09139 (laga kraft 2006) samt stadsplanen Pl. 7084 (laga kraft 1971) som båda anger allmän plats, park.

Inrättande av ett naturreservat bedöms vara förenligt med gällande detaljplan och stadsplan.

Intresseprövning och avgränsning

Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat ingår i en av Stockholmsregionens gröna kilar, Görvälnkilen. Cirka 70 procent av naturreservatets landareal ingår i en regional värdekärna. Området utgör även ett kärnområde inom stadens nätverk av ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) som en del av stadens sammanhängande blågröna infrastruktur

Områdets ekologiska värden och artrikedom är stora både tack vare att området är del av ett stort sammanhängande naturområde och tack vare att området hyser en stor variation av natur- och biotyper.

Området är ett värdefullt kulturlandskap som präglas av lång kontinuitet. Fornlämningar vittnar om att området varit bebott sedan bronsåldern. Den agrara markanvändningen och områdes kvarvarande byggnader utgör bärande uttryck i kulturlandskapet och berättar om platsens utveckling från ett agrarsamhälle till brukssamhälle.

Vidare utgör reservatet ett värdefullt och välbesökt rekreatiomsområde och en attraktiv målpunkt för hela västerort. Området erbjuder god möjlighet till lugn och ro, natur- och kulturupplevelse, sociala möten, motion och lek. Områdets variationsrikedom som utgörs av olika skogsmiljöer, strand- och vattenmiljöer, kulturpräglade miljöer i form av ett öppet kulturlandskap, fornlämningar, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och Riddersviks engelska park, bidrar till områdes attraktivitet.

Att skydda området formellt som naturreservat bedöms vara det mest effektiva sättet för att långsiktigt bevara och utveckla områdes biologiska mångfald, ekologiska funktioner samt kulturhistoriska och rekreativa värden. Naturreservatsbildningen bedöms stärka områdets funktion som del av ett ekologiskt särskilt betydelsefullt kärnområde med dess spridningsvägar och ekosystemtjänster.

Avgränsningen av naturreservatet har utgått från områdets befintliga och potentiella natur-, kultur- och rekreativa värden samt tagit hänsyn till pågående planarbete i Riddersvik och eventuella behov av en framtida värme- eller energianläggning vid det gamla deponiområdet i Lövsta. För att ta höjd för eventuella ytanspråk vid utveckling av anläggningen har Lövstabadet, stora delar av Hässelby golfbana samt parkeringen vid elljusspåret lämnats utanför reservatet. Kring Lövstavägens vägområde lämnas en buffert för att inte försvåra eventuella framtida behov av förändringar kopplat till deponiområdet vid Lövsta.

Avgränsningen skapar tillsammans med föreskrifterna och skötselplanen förutsättningar för att värdena avseende natur, kultur och rekreation ska kunna bevaras och stärkas, så att syftena med naturreservatet ska kunna uppnås.

Hur man överklagar

Sakägare kan överklaga beslutet hos länsstyrelsen i Stockholms län, inom tre veckor från den dag då beslutet kungörs i ortstidning. Så här kan du överklaga:

- Tala om vilket beslut som överklagas, t.ex. genom att skriva kommunfullmäktiges beslutsdatum och paragrafnummer.
- Tala om varför beslutet ska ändras och vilken ändring som önskas. Skicka även med sådant som ni anser kan ha betydelse för ärendet.
- Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress och telefonnummer. Om ombud anlitas kan ombudet underteckna skrivelsen.
- Skicka skrivelsen till Stadsbyggnadskontoret, Box 8314, 104 20 Stockholm. Stadsbyggnadskontoret skickar sedan skrivelsen vidare till länsstyrelsen.

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat

Bilaga 2. Karta över föreskiftsområden i Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat (FO1-27)

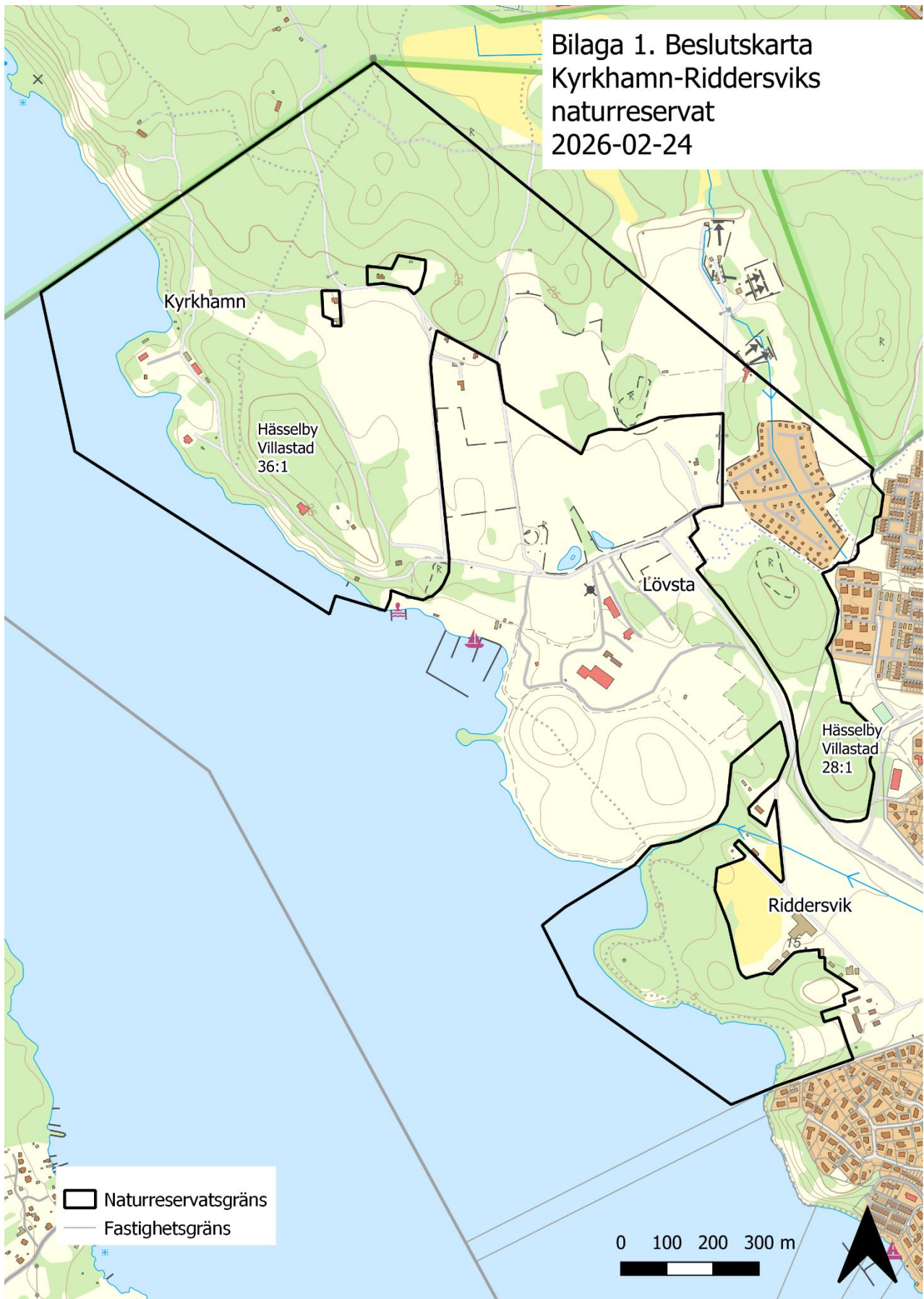
Bilaga 3. Karta över föreskiftsområden i norr delen av Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat

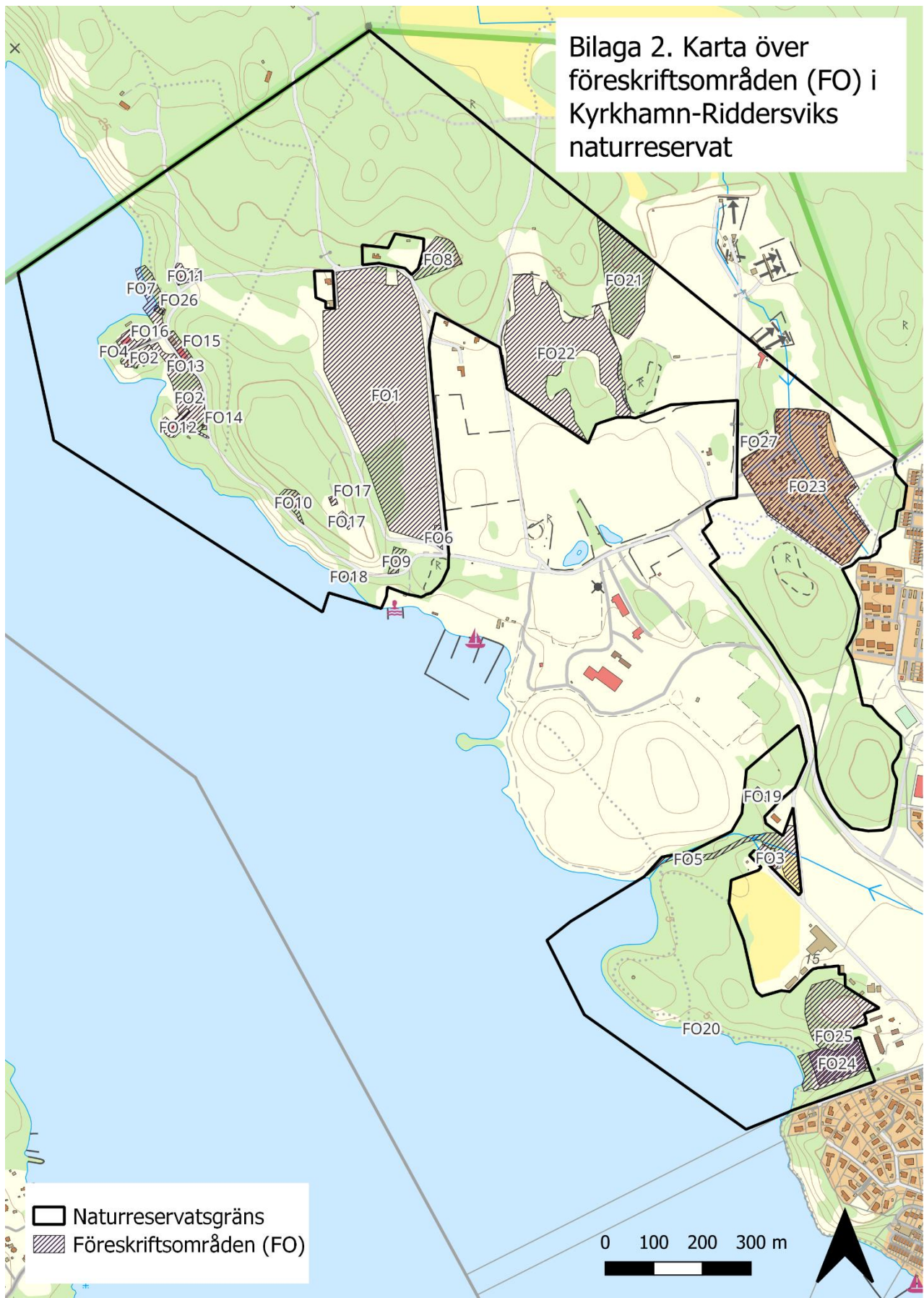
Bilaga 4. Karta över föreskiftsområden i östra delen av Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat

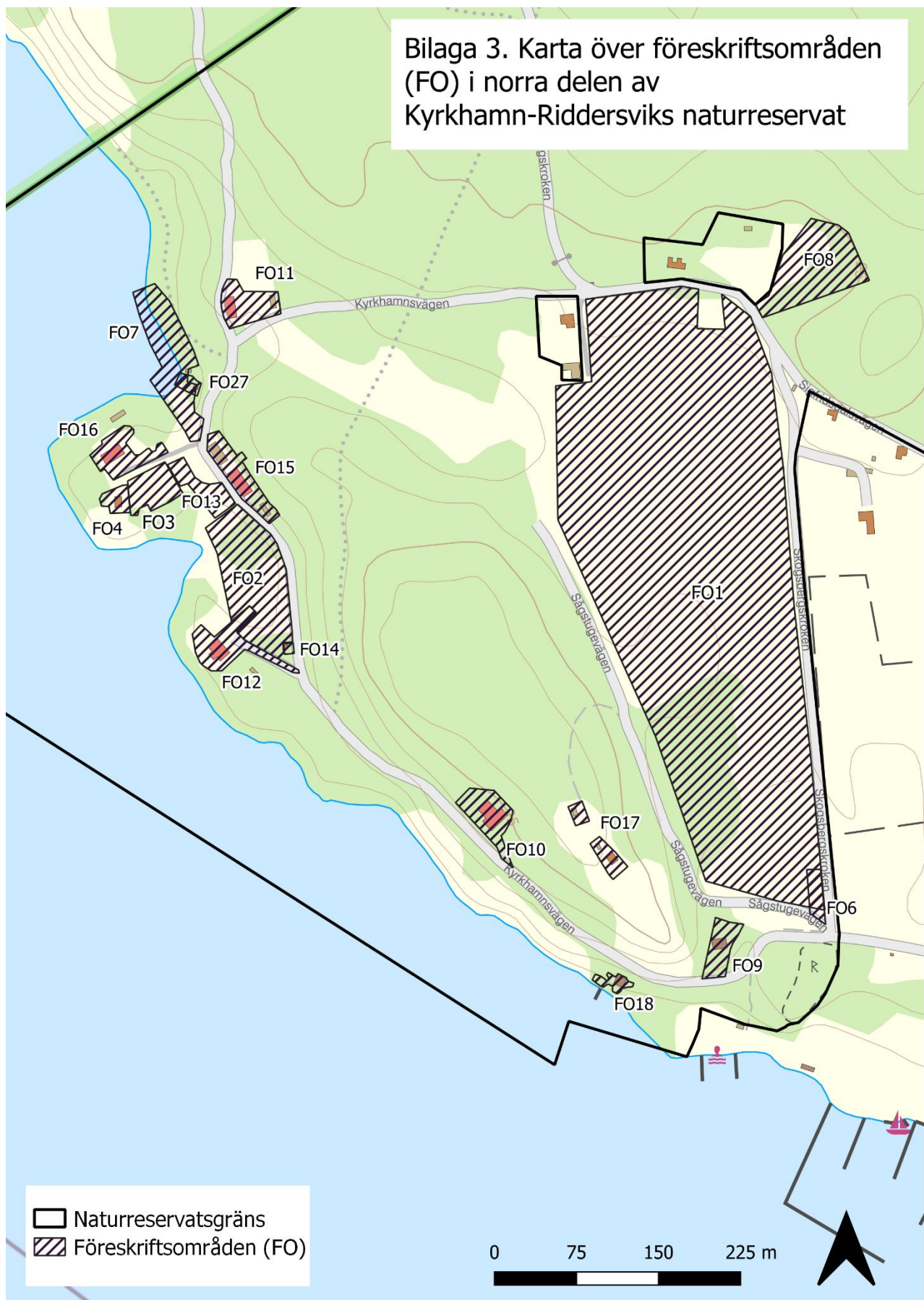
Bilaga 5. Karta över föreskiftsområden i södra delen av Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat

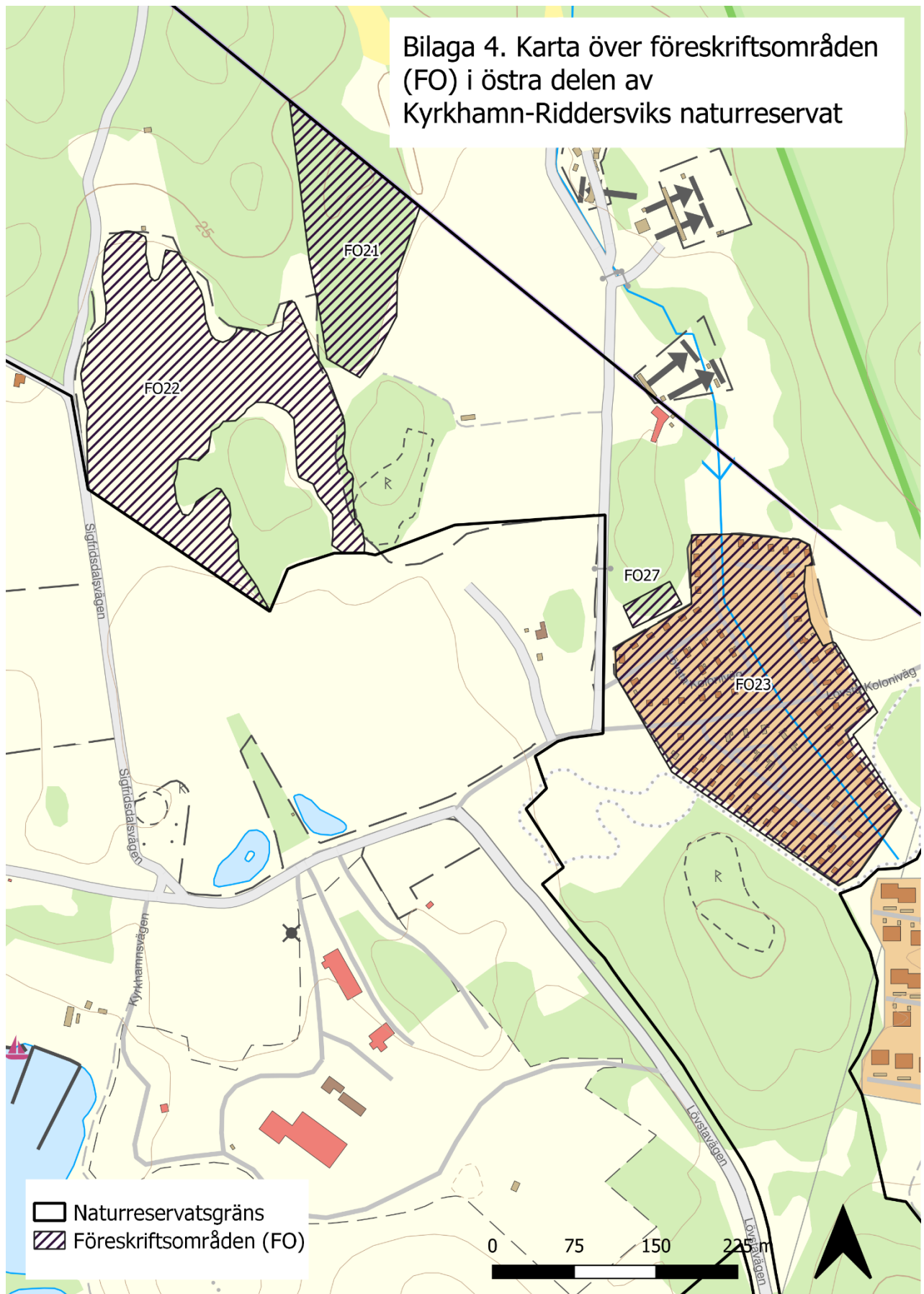
Bilaga 6: Tabell över förslagna föreskiftsområden (FO1-27)

Bilaga 7. Skötselplan för Kyrkhamn- Riddersviks naturreservat

Bilaga 6. Tabell över förslagna föreskiftsområden (FO1-27)

FO	Namn	Användning idag	Tillståndspliktiga åtgärder	Undantag
1	Öppen och halvöppen gräsmark på tidigare åkermark	Naturmark, spontanidrott	Uppföra anläggning för rekreation och friluftsliv	
2	Trädgård-/odlingsytor	Naturskola/biodling	Uppföra anläggning för naturpedagogik och/eller naturlek	På odlingsytor som används för naturpedagogik är det tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor, att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål samt att anlägga kompost för trädgårdsavfall.
3	Verkstadsbyggnad Riddersviks gård	4H gård Riddersvik	Uppföra anläggning för naturpedagogik och/eller naturlek	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall och hantera stallgödsel, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning och att samla in död ved.
4	Torpet Kyrkhamn	Naturskola	Uppföra anläggning för naturpedagogik och/eller naturlek	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning och att samla in död ved.
5	Ravinen Riddersvik	Naturmark	Bygga om befintlig eller anlägga ny anläggning för hantering av dagvatten och/eller skyfall	
6	Öppen gräsmark på tidigare åkermark,	Naturmark, spontanidrott	Anlägga ny parkering	
7	Norra viken Krykhamn	Klippbad	Anlägga ny badplats med tillhörande bryggor. Tillstånd får endast ges om den befintliga badplatsen som ligger i direkt anslutning till reservatet avvecklas på grund av ett nytt värmekraftverk i Lövsta. Ny badplats och tillhörande bryggor ska uppföras med största möjliga hänsyn till platsen natur- och kulturvärden och ekologiska funktioner.	

Beslut för Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat
36 (39)

FO	Namn	Användning idag	Tillståndspliktiga åtgärder	Undantag
8	Handelsträdgård	Naturmark	Anlägga ny sommarparkering tillhörande ny badplats	
9	Kontorsvilla	Trädgårdscafé	Anlägga enskilda avlopp med tillhörande avloppsledningar Anlägga eller utöka grusade ytor	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning samt att samla in död ved. På tomtplatser som nyttjas som trädgårdar runt bostadshus är det tillåten att göra upp eld och att ha lösa hundar.
10	Folkskola	Ateljé	Anlägga enskilda avlopp med tillhörande avloppsledningar Anlägga eller utöka grusade ytor	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning samt att samla in döda ved..
11	Stenvillan	Ateljé	Anlägga enskilda avlopp med tillhörande avloppsledningar Riva befintlig förrådsbyggnad och uppföra en ny komplementbyggnad, Stenvillan underordnad, på samma plats med en BYA om 70 kvm med nockhöjd om 4m Anlägga eller utöka grusade ytor	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning samt att samla in död ved. På tomtplatser som nyttjas som trädgårdar runt bostadshus är det tillåten att göra upp eld och att ha lösa hundar.
12	Ingenjörsbostad	Enfamiljsbostad	Anlägga enskilda avlopp med tillhörande avloppsledningar	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning samt att samla in död ved. På tomtplatser som nyttjas som trädgårdar runt bostadshus är det tillåten att göra upp eld och att ha lösa hundar.

FO	Namn	Användning idag	Tillståndspliktiga åtgärder	Undantag
13	Ängen väster om Kasernen	Fårbete	Anlägga enskilda avlopp med tillhörande avloppsledningar	
14	Pumphus	Pumphus	Riva, bygga om eller uppföra nytt pumphus	
15	Kasernen och Marketenteriet	Ateljé	Riva befintlig förråds- och dassbyggnad och uppföra ny komplementbyggnad, Kasernen och Marketenteriet underordnad, på samma plats med en BYA 50 kvm med nockhöjd om 4m Anlägga eller utöka grusade ytor	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning samt att samla in död ved. På tomtplatser som nyttjas som trädgårdar runt bostadshus är det tillåten att göra upp eld och att ha lösa hundar.
16	Inspektorsbostad	Privatbostad	uppföra ny komplementbyggnad, Inspektorsbostaden underordnad, med BYA 60 kvm med nockhöjd 4m Anlägga eller utöka grusade ytor	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning samt att samla in död ved. På tomtplatser som nyttjas som trädgårdar runt bostadshus är det tillåten att göra upp eld och att ha lösa hundar.
17	Sågstuga	Tomställd	Riva eller flytta Sågstugan och tillhörande förrådsbyggnad	Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att underhålla och förbättra grusade ytor, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning samt att samla in död ved. På tomtplatser som nyttjas som trädgårdar runt bostadshus är det tillåten att göra upp eld och att ha lösa hundar. Det är tillåtet att riva och vid behov återföra befintliga komplementbyggnader som är mindre än 16 kvm. Återbyggnad ske på samma plats och med samma storlek.
18	Sommarstuga	Sommarkiosk	Riva sommarstugan	
19	Komplementbyggnader Riddersvik	Förråd	Riva komplementbyggnad	
20	Vattenområde i den engelska parken	Vattenområde	Anlägga brygga. Bryggan ska uppföras med största möjliga hänsyn till platsen natur- och kulturvärden och ekologiska funktioner	

Beslut för Kyrkhamn-Riddersviks naturreservat
38 (39)

FO	Namn	Användning idag	Tillståndspliktiga åtgärder	Undantag
21	Arrende skjutbanan	Jaktstig		Arrendatorer får utföra de åtgärder som är nödvändiga i samband med skötsel, underhåll och reparation i syfte att bibehålla eller återställa en byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde. På skjutbanan får verksamheten bedrivas i enlighet med gällande tillstånd och arrendeavtal
22	Arrende golfbana	Golfbana		Arrendatorer får utföra de åtgärder som är nödvändiga i samband med skötsel, underhåll och reparation i syfte att bibehålla eller återställa en byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde. På golfbanan krävs inget tillstånd för tävlingar, event eller liknande verksamheter oavsett antal deltagare
23	Koloniområdet Hässelby	Koloniområdet		Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp viltstängsel med 2,0 m höjd runt odlingslotterna samt på stuglott runt odlingsbädd samt att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning. Vidare är det tillåtet att samla in död ved, göra upp eld och att ha lösa hundar. Det tillåtet att bebygga varje enskild lott med sammanlagt 39 kvm, varav 26 kvm stuga, 8 kvm veranda och 5 kvm bod. Därutöver får ett trädäck om maximalt 15 kvm anläggas på lotten
24	Koloniområdet Riddersvik	Koloniområdet		Det är tillåtet att ta bort eller skada buskar, växter, lavar och mossor (ej träd), att använda ekologiskt godkända bekämpningsmedel eller konstgödsel, att så och plantera främmande växter som inte är klassade av Naturvårdsverket som invasiva eller risk för att bli invasiva i Sverige, att gräva för trädgårdsändamål, att anlägga kompost för trädgårdsavfall, att uppföra ny biologiskt anpassad belysning, att sätta upp viltstängsel med 2,0 m höjd runt odlingslotterna samt på stuglott runt odlingsbädd samt att sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning. Vidare är det tillåtet att samla in död ved, göra upp eld och att ha lösa hundar. Det tillåtet att uppföra ett förråd om max 6 kvm och 3,0 meter nockhöjd.
25	Marksanering i Riddersvik	Riddersviks engelska park		Det är tillåtet att genomföra marksanering, att anlägga tillhörande tillfälliga arbetsvägar och tillfälliga upplag samt återställa mark, vegetation och anläggningar. Hänsyn ska tas till skyddsvärda träd.

FO	Namn	Användning idag	Tillståndspliktiga åtgärder	Undantag
26	Upplag roddbåtar	Strand, upplag roddbåtar		Det är tillåtet att lägga upp roddbåtar i enlighet med gällande avtal.
27	Naturmark norr om Hässleby koloniområde	Biodling		Det tillåtet att sätta upp 1-10 bikupor i enlighet med gällande avtal.